

čimi naseljenci uže ni napal, ali v kratkem ne napade. Ta na izreko strokovnjakov oprta razmišljanja so dala kmetijski podružnici v Novomestu povód, da je za ubranitev trtne uši in opazovanje trtnih bolezní sploh ustanovila poseben odsek. Ta odsek si ne pripisuje nobene službene oblasti, temveč je prevzel le častno dolžnost, da čuje nad zdravstvenim stanjem naših vinogradov in tako odvrne neznano nesrečo od naših goríc. Dokler se tudi v Krškem in Metliškem okraju, ki sta nevarnosti najbolj izpostavljena, enaki odseki ne ustanovijo, za kojih ustanovitev je temu odseku zeló mar, opazoval bo on tudi ta dva okraja, da varujoč izpostavljeni sosedni okraj ovaruje svojega lastnega — gledal bo z največjo energijo na to, da se bodo postave v obrambo zoper raznašanje filoksera povsod in od vsacega prav na tanko spolnovale. Odsek bo ljudstvo na kmetih s popotnim podučevanjem in prikazovanjem mikroskopskih preparatov in poškodovanih koreník s škodljivko filoksero seznanjal, ter si prizadeval, da se bodo v vinskih gorícah povsod odseki za opazovanje vinogradov ustanovili. Odsek bo tudi takošne trte, ki so v stanu trtni uši upirati se, polagoma razširil in razglasil nauk, kako ž njimi navnati; storil je uže potrebne korake za pridobitev takošnih trt, tako da, če tudi nas Bog v naši domovini obiše z ono uimo, vendar nam ne bo treba vinoreje popustiti.

Odsek stavi svoje upanje na ljudsko šolo in smatra za eno svojih poglavitnih nalog, da pridobi šolsko mladino s primernim podučevanjem, razdelitvijo pristojnih knjig in preparatov škodljivke kakor tudi poškodovanih koreník s podukom o razmnožbi uporljivih trt, da bo natanko opazovala zdravstveno stanje naših vinogradov. Marljivega sodelovanja gospodov učiteljev misli odsek, da si smé svest biti.

Mi ne smemo čakati, da država naše vinograde ovaruje; kajti, kedar ta na vrsto pride, je sovražnik uže v deželi in nevarnost uže prevelika, — mi moramo sami svoja posestva varovati! Zato vam kličemo besede umrlega dvornega svetovalca dr. Viljema viteza Hamma, kakor jih je spregovoril pri drugem avstrijskem vinskem shodu o trtni uši: „Previdni kmetovalec ne drži pri pretéčih nevarnostih križem rok in ne čaka, kar Bog dá ali vlada stori; on se sam brani, pomnijoč prislovice: „Pomagaj si sam, in Bog ti pomaga“.

V Novomestu 5. avgusta 1881.

Odsek za ubranitev trtne uši.

Predsednik: Anton Ogolin.

Društvenika:

Anton Derganc,	Franc Kastelic,
c. k. gimn. prof. in okr. šolski	trgovec.
nadzornik.	

Kakošni so pripomočki za ohranjenje sadnih in gozdnih dreves

in kdo naj v prvi vrsti učitelja v tem predmetu podpira?

(Konec)

Da ohranimo gozdna drevesa, to je, gozde sploh, treba je:

1. Da se listje, odpadlo brstje, mah in pa druga drobnjava, ki gozd gnoji, ne grabi ali ne pobira.

Listje in brstje nareja gozdu potrebni humus. Humus pa ima lastnost, vlago iz zraka piti in zemljo gnojiti. Z odstranjenim listjem odstranimo gozdu gnoj, ter ga izpostavljamu hudi suši.

Mah brani, da hudi nalivi zemlje ne odnesó v nižave, kajti s pomočjo mahú piti more zemlja vodo tam,

kjer pade na zemljo. In ravno to je tudi vzrok, da je v pogozdenih krajih mnogo studencev, katerih v nepogozdenih pomanjkuje.

2. Nepotrebno in pregosto drevje naj se iz gozda odpravlja. Plevel škoduje povsod.

3. Gozdni tiči, sosebno plezalci, največi varuhi gozdov, naj se ne preganjajo. Oni sicer naredé duplo v drevo, toda vedeti je, da votlina, ki suši potem trhljivo votlo drevo, drevesu ni na kvar, veliko bolj mu je v korist, kajti vsled osušenja trhljivega drevesa zabrani se daljno gnjijenje. In če bi vsi lesni črvi, ki jih tiči plezalci v enem letu vgonobijo, ostali, smelo bi se reči, da bi bili sedaj brez vsega drevja ne samo gozdnega, marveč tudi sadnega.

4. Pastirji, ki pri gozdnih drevesih kurijo, si dežnike iz smrekovih vrhov narejajo, smolo zažigajo, ter sploh drevje kvarijo, naj se po zgoraj navedenem činu kaznujejo.

6. Učenci naj se učijo spoznavati važnost, imenitnost in korist gozdov.

Dobro naj se jim razlagajo škode in nesreče, ki so nastale v onih krajih, kjer so gozde pokončali (Kras, Sicilija, Francosko).

7. Vsaka šola naj ima kos zemlje, na kateri naj bi se gozdna drevesa odgojevala. Otrok bi dobil uže veselje v mladosti do gozdnega drevja, varoval in odgojeval bi ga sigurno potem tudi kot odraščén mož. Hodil ne bi potem samo sè sekíro v gozd, ampak nesel bi tudi matiko, mlado drevesce, in vsadil ga v obližju, kjer je starega posekal.

Kdo naj pa učitelja tudi v tem podpira, mislim, da so glavni in edini faktor le novci.

Občina, boljše krajni šolski svet, naj odmeri vsako leto nekoliko denarja v namen odgojevanja dreves. Učitelj ima samo učiti in odkazovati. Da bi pa sam trošil svoje novce, mu gotovo pri sedanji plači ni mogoče.

Učitelj naj si vsako leto vse stroške, ki jih je imel z odgojevanjem dreves, zapisuje, pri seji krajnemu šolskemu svetu dokaže, in on naj mu vse stroške poplača.

Po vseh teh potih se bode po pouku in po dobrih zgledih sadjereji in reji hostnih dreves močno pomaglo, poučeni otroci bodo sčasoma postali umni in pridni sadje- in gozdorejci, in vresničil se bode pregovor, ki veli:

„Na vsaki prostorček zasadi drevo

In pridno ga gleštaj, ki splačal se t' bo!“

Vkoreninila se bode potem sadje- in gozdoreja povsod, in videli bodemo na vsacem kraji, kjer je zemlja za to in kjer sadje obeta dobiček, lepe pridelke, ki bodo pričali, da naši kmetovalci vedno bolj spoznavajo in čislajo sadje- in gozdorejo, in tako koristijo sebi ter zaljšajo in boljšajo domovino.

Prečna 19. julija 1881.

Jernej Pirnat, učitelj.

Pravila Vipavskega sadjerejskega društva.

(Konec.)

III. Občni zbori društveni.

§. 13. Vse zadeve, katere delokrogu oskrbovalnega odbora strogo ne pripadajo, rešijo se v občnih zborih društvenih. K občnim zborom, katerih mora vsako leto vsaj eden biti, to je, prve dni meseca decembra, povabi vse ude društveni predstojnik. Vabilo dohaja domačim udom na povabilni pôli, zunanjim pa po dopisnicah. Vsem povabilom mora biti dodan „dnevni red“ dotičnega zborovanja.

§. 14. Občnim zborom predseduje društveni predstojnik ali pa njega namestnik. On vodi po določenem dnevnem redu vredjene razgovore, vodi in naznanja rezultat glasovanja. Glasuje se z vstajanjem s sedežev, o važnih opravnih zadevah pa tudi ustmeno s poklicom imen navzočih udov, pri volitvah v društveni, ob enem pravilni odbor pa po listkih.

§. 15. Odločno le edino občnim zborom v razpravo in sklepanje izročene so sledeče zadeve:

a) Volitev družbenega, ob enem oskrbovalnega odbora obstoječega iz predstojnika, podpredstojnika, tajnika, blagajnika, dveh odbornikov in dveh namestnikov.

Vsi odborniki biti morajo iz Vipavskega okraja, njih opravilo je častno brez plačila — razen tajnika, ako razmere njegove plačilo zahtevajo — za dve leti.

Po preteku dveh let sledi nova volitev, izvoliti se smejo tudi udje prejšnjega odbora.

Društveni predstojnik je ob enem tudi oskrbnik društvene drevesnice, zato zamore kot predstojnik le mož, ki je v sadjereji strokovnjak, izvoljen biti.

b) Dovolitev plače društvenim služabnikom.

c) Potrjenje letnega računa in dovoljenje stroškov za prihodeje leto.

d) Vse spremembe, ki zadevajo osnovo družbe, toraj vse spremembe društvenih pravil.

Spremembe v pravilom pridjanih inštrukcijah so stvar odborova.

§. 16. Vse zadeve, katere imajo po želji posameznih udov predmet dnevnemu redu v občnem zboru biti in katere se imajo v razglasu razločno imenovati, morajo dotični udje 14 dni pred zborovanjem predstojništvu naznaniti. Sicer ima pa vsak ud pravico, o kakoršni koli zadevi, katera se z družbenim namenom veže, po dokončanih tistih razpravah, katere so v zbornem razglasu navedene bile, o zboru govoriti; le mora dotični ud svojo težnjo predstojniku zbora pred pričetkom zborovanja razodeti, da on vrsto v zbornem razglasu neomenjenih razprav določi.

§. 17. V občnih zborih se snidejo udje osebno; pooblaščenje namestnikov ne velja.

§. 18. Občni zbori so očitni; razprave se obravnujejo le v slovenskem jeziku.

§. 19. Vse, kar se v občnem ali pa oskrbovalnem odboru razpravlja in sklene, zabilježi društveni tajnik v dotični zapisnik.

IV. Družbeni opravniki.

§. 20. Oskrbovalni odbor izvršuje njemu izročena društvena dela ter obstoji iz — vsled §. 15 — navedenih častnih opravnikov; društvo na zunaj zastopa ali reprezentira pa predsednik.

§. 21. Predsednik ali pa podpredsednik vodi in razdeluje družbina opravila po obstoječih opravilih; on določi dneve občnim zborom, dneve séj oskrbovalnega odbora. On ima prvi sedež v zborih, on določi red govorov, šteje glasove pri glasovanju ter si prizadeva, pri enakem številu glasov za ali zoper kak predlog glasove zediniti. Ako vkljub vsemu temu število glasov na obeh straneh vendar enako ostane, takrat predsednik dá svoj glas eni ali drugi strani ter določi tako sklep po večini glasov. Predstojnik podpiše vsa pisma, zapisnike in sklepe v imenu družbe, ako v to ne pooblasti podpredsednika. Predstojnik odpravlja ves gospodarski posel družbe, oskrbuje posebno društveno drevesnico, in vse to vsled poslovne inštrukcije oskrbovalnega odbora.

§. 22. Društveni tajnik oskrbuje vso društveno pisarijo — razen one, katera blagajniku pripada, toraj pisanje sejnih zapisnikov, pisanje ekshibitnega zapisnika, pisanje vseh vabil, poročil itd. Tajnik odpečati

vsaj pisma in vloge, katere družbi doidejo; on podpisuje s predsednikom vsa pisma in zapisnike. Kot ud oskrbovalnega odbora prevzame tajnik tudi pri oskrbovanju društvene drevesnice svoj po instrukciji določeni oskrbovalni posel. — Vse pisalno orodje mu kupi društvo.

§. 23. Društveni blagajnik prevzame in vodi društveno blagajnico, ter opravlja kakor tak vse društvene denarne razmere. On vreduje denarni dnevnik, ter izplačuje po nakazih od predsednika in tajnika podpisanih — in sprejemlje denar po protipisih, ravno tako od predstojnika in tajnika podpisanih.

Naukaze kakor tudi protipise piše blagajnik sam. Koncem vsacega leta položi blagajnik račun prošlega kakor tudi po sklepu oskrbovalnega odbora sestavljeni proračun bodečega leta občnemu zboru v pregled in prevdarek.

Društvenemu blagajniku pripada tudi vodstvo društvenega inventara, društvene naturalne in materijalne knjige. Vse pisarniške potrebščine vdobi blagajnik plačane.

§. 24. V slučajih nadomestovanja odbornikov pripadajo vsa tukaj naštetá opravila odbornikov njihovim namestnikom.

§. 25. V odborniško sejo pridejo odborniki na povabilo predstojnika ali njegovega namestnika, ali pa na zahtevanje odbornikov, podpisano z nadpolovično množino udov.

Občne zборе sklicuje predstojnik iz lastnega nagiba ali pa na pismeno zahtevanje vsaj 30 udov.

Pri glasovanji odborniških sej in ravno tako pri glasovanji občnih zborov velja absolutna večina pri seji navzočih udov. Da zamore torej odbor sklepati, treba je, da so predsednik ali pa njihov namestnik in pa štirje odborniki ali njihovi nadomestniki navzoči. Da pa zamore občni zbor sklepati, treba je, da je vsaj 30 udov navzočih.

§. 26. O razpadu društva in namenu društvenega premoženja sklepa občni zbor, katerega mora predstojništvu v ta namen takoj sklicati, kakor hitro se pokaže, da presegajo stroški dohodke.

§. 27. Ako v društvu prepiri nastanejo, se ti po posebnem razsojevalnem odboru razsodujejo.

Za tak slučaj voli vsaka stranka svojega razsojevalca, vse stranke skupaj volijo pa predsednika razsojevalnemu odboru. Ako se stranke pri volitvi predsednika le ne morejo zediniti, imenuje ga predstojnik društva. Ako ena stranka v 14 dneh — štirinajstih dneh — potem ko je bila od nasprotne pozivljena, svojega zastopnika v razsojevalni odbor voliti, tega ne imenuje, ali če imenovani v tem času svoje dolžnosti izpolniti neče, izvoli vse zastopnike ona stranka, od katere je prvi dotični poziv izšel.

Tako sestavljenemu razsojevalnemu odboru je dolžnost, društveni prepir vestno po najboljšem znanju in razumenju razsoditi. Proti vkrebbam tega odbora se ne more ne ena, ne druga stranka pritoževati.

Gospodarske novice.

* C. kr. kmetijska družba gališka napravi dne 19. in 20. septembra v Lvovu tretji semenski in žitni somenj v zvezi z razstavo plemenne živine in gališkega hmelja.